

Renesančni papeži

Prvi med njimi se še trudijo, da bi Evropo združili v enotnem odporu proti Turkom, vendar zaman. Papeži vedno bolj zanemarjajo svojo univerzalno nalogo in se posvečajo cerkveni državi in malodržavniškim poslom.

Inocenc VIII. in Aleksander VI. smatrata *Petrov patrimonij* kot zasebno last. V papeštvo se vse močnejše vrvata družinska politika in *nepotizem*.¹ Skrb za Cerkevno državo in želja, da bi Rim postal kulturno in umetniško središče ni toliko izraz *kulturno – ustvarjalne moči Cerkev* kot posledica slavohlepija papežev – svetnih vladarjev in zato tudi izdaja vesoljne Cerkev.

Delo za razvoj umetnosti in kulture, ki ga mnogi občudujejo, se nikakor ne more primerjati s škodo, ki so jo renesančni papeži povzročili Cerkev. Pri tem se ne misli toliko na odstopne v zasebnem življenju nekaterih od njih, ampak bolj na odnos do vesoljno – cerkvene naloge njihove visoke službe. V enaki meri zadene odgovornost tudi kardinalski zbor.

Nikolaj V. je učen humanist, utemeljitelj Vatikanske knjižnice, začne zbirati v Rimu umetnike in učenjake. Osebnost je brezgrajen. Za njim se zvrstijo **Kalist III.**, ki podpira vojne proti Turkom, za kardinala postavi dva nečaka (Borgia). **Pij II.** je eden najslavnejših humanistov. Kot tajnik na dvoru Friderika III. se večkrat mudi v naših krajih. Obsodi koncilizem. Potrdi ustanovitev ljubljanske škofije. Za njim nastopi **Pavel II.**

Sikst IV. začne naslednjo vrsto renesančnih papežev. Do izvolitve je frančiškanski general, kot papež podeli redu mnogo privilegijev. Nepotizem uvede kot pravi sistem v vodstvo Cerkev, ki ostane do najnovejše dobe, višek pa doseže že v renesančni dobi. Mnogi nečaki in sinovi papežev postanejo celo samostojni knezi.

Aleksander VI. je najbolj razvpit papež v zgodovini Cerkev. S podkupovanjem popolnoma posvetnega kardinalskega zbora dobi papeštvo. Svojo službo tako zlorablja, da že nekateri njegovi sodobniki smatrajo, da sploh ni Kristjan. Vse podvrže svojim političnim ciljem, nepotizem doseže višek, kmalu se pridruži tudi papežev osebno nemoralno življenje. Ima najprej z neznanom žensko tri otroke, kot kardinal z Vanozzo de Caraneis še štiri (Juan, Cesare, Lucrezia in Jofre). Za otroke troši cerkveni denar, skuša jim pridobiti bogastvo in močne položaje, zato se vedno bolj zapleta v malo državniško politiko.

Proti nevrednemu Aleksandru nastopi **Hieronim Savonarola**. Spor pokaže, da je sveta Cerkev lahko sveta tudi takrat, ko papeštvo popolnoma odpove. V takem trenutku najbolj zaživi klic po reformi v bazi.

Savonarola, dominikanec, nastopi kot spokorni pridigar v Firenzah, ustanovi reformno kongregacijo, ostro kritizira Aleksandra VI. in življenje na dvoru Medičejcev. Do 1494 spreobrne vse mesto. Francoskega kralja Karla VIII. hoče postaviti za

¹ Nepotizem je podeljevanje služb nečakom.

voditelja vse splošnega spokorniškega gibanja. Verske cilje poveže s političnimi in v tem je njegova napaka.

Ovira politične cilje Aleksandra, ta ga pokliče 1495 v Rim, 1497 ga izobči. Savonarola hoče apelirati zoper papeža simonista na koncil, vendar zgubi podporo pri ljudeh, ko papež zagrozi mestu z *inderetkom*, njega in še dva meniha zapro. Obtožijo ga da je "krivoverec", razkolnik in zaničevalec Svetega Sedeža. 23. maja 1498 ga sežgo na grmadi.